

Irmologiony Jána Juhaseviča Skľarského
v kontexte vývinu karpatského prostopinija
(Hudobno-textové formy dvanástich veľkých sviatkov a Paschy)

Dizertačná práca

Mária Prokipčáková

V rámci riešenia projektu APVV-14-0029

Predmet a ciele dizertačnej práce na základe stanovených hypotéz

- Výskum vývojovej fázy *prostopinija* v jeho zapísanej forme (rukopisnej a tlačenej) v rozmedzí 17. až začiatku 19. storočia
- Rukopisné irmologiony Jána Juhaseviča Skľarského a ďalšie rukopisné a tlačené diela
- Selektované na materiál irmosov kánonov dvanástich veľkých sviatkov a Paschy
- Hypotéza o blízkych vzťahoch karpatského *prostopinija* s haličskou tradíciou
- Čiastkové ciele (osobnosť Jána Juhaseviča Skľarského a jeho dielo, heuristický výskum, a pod.)

Metodologický postup

- Interdisciplinárny prístup
- Reflexia skúmanej problematiky
- Verifikácia hypotéz
- Kritika pramenného materiálu

- Komparačná analýza vybraných hymnografických foriem
 - Repertoár irmologionov
 - Hudobné štruktúry v zapísanej forme liturgických spevov a ich modifikácie
 - Jazyk irmologionov a textové varianty

Koncepcia práce

I.

Teoretická časť práce

- reflexie stavu doterajšieho bádania
- Kultúrno - historický kontext stanoveného predmetu práce
- heuristický výskum karpatských irmologionov
- Osobnosť a dielo Jána Juhaseviča Skľarského

Komentár k analýzam

- repertoárová, hudobná a jazyková stránka na základe vykonanej analýzy

II.

Komparačná analýza dvanástich pramenných titulov, sviatočné irmosy (cca 134 hudobno-textových jednotiek)

Teoretická časť – koncepcia- stanovené ciele- výsledky

- Stav bádania (výskum liturgickej hudby karpatskej oblasti v prameňoch a literatúre)
- *Prostopinije* - definícia zachytená v historickej literatúre, v nových pohľadoch (jednohlas, ľudový spev celého spoločenstva veriacich, laický, nezdobený spev, ústna tradícia)
- Kantori a pisári v historických súvislostiach (sociálne postavenie, služba, písárska prax, migrácia rukopisov, prepis hudobných liturgických a mimoliturgických rukopisov)
- Osobnosť a dielo Jána Juhaseviča Skľarského v kontexte nových výskumov (kompletné dielo, sumarizácia)
- Karpatské irmologiony (opisy jednotlivých prameňov)

Materiál k analýze

Evovský irmologion,
16. stor.

Irmologion Michaila
Rydzaja,
1790

Evovský irmologion,
1709

Jul800

Irmologion Arch8465,
17. stor.

Irmologion
J. Juhaseviča Skľarského,
Jul784- 1785

Jul800-1801

Jul806

Jágerský irmologion,
17.-18. stor.

Jul809

Irmologion Mihala
Ternovského,
1729

Jul811-1812

Komentár k analýzam- základné roviny- výsledky

- Repertoárová analýza
 - viacžánrové zbierky, prechod k pragmatickosti» prispôsobenie sa liturgickej praxi, repertoár ako jeden z prvkov špecifikovania predlohy rukopisu
- Hudobná analýza
 - melodicko-rytmické varianty, metrorytmika nápevov, folklórne vplyvy, podloženie textu
 - augmentovaný notový zápis a ďalšie grafické špecifiká starších zápisov
- Jazyková analýza
 - upriamenie pozornosti na jazykové javy, ktoré ovplyvňovali hudobné znenie nápevov (realizácia jerov, prednikonovská forma liturgických textov)

Praktická časť – cieľ práce- výsledky

- Vytýčené ciele – komparačná analýza irmosov spolu 13 cirkevných sviatkov s cieľom potvrdenia či vyvrátenia hypotézy o blízkych vzťahoch karpatského *prostopinija* a haličskej tradície.

Potvrdená hypotéza o blízkych vzájomných vzťahoch liturgického spevu karpatskej oblasti a Haliče.

Materiál kánonov (resp. irmosy kánonov) predstavoval súčasť spoločnej tradície.

Doklad o používaní a šírení nápevov z haličských prameňov v karpatskej tradícii (relevancia otázky štandardu v liturgickej hudbe)

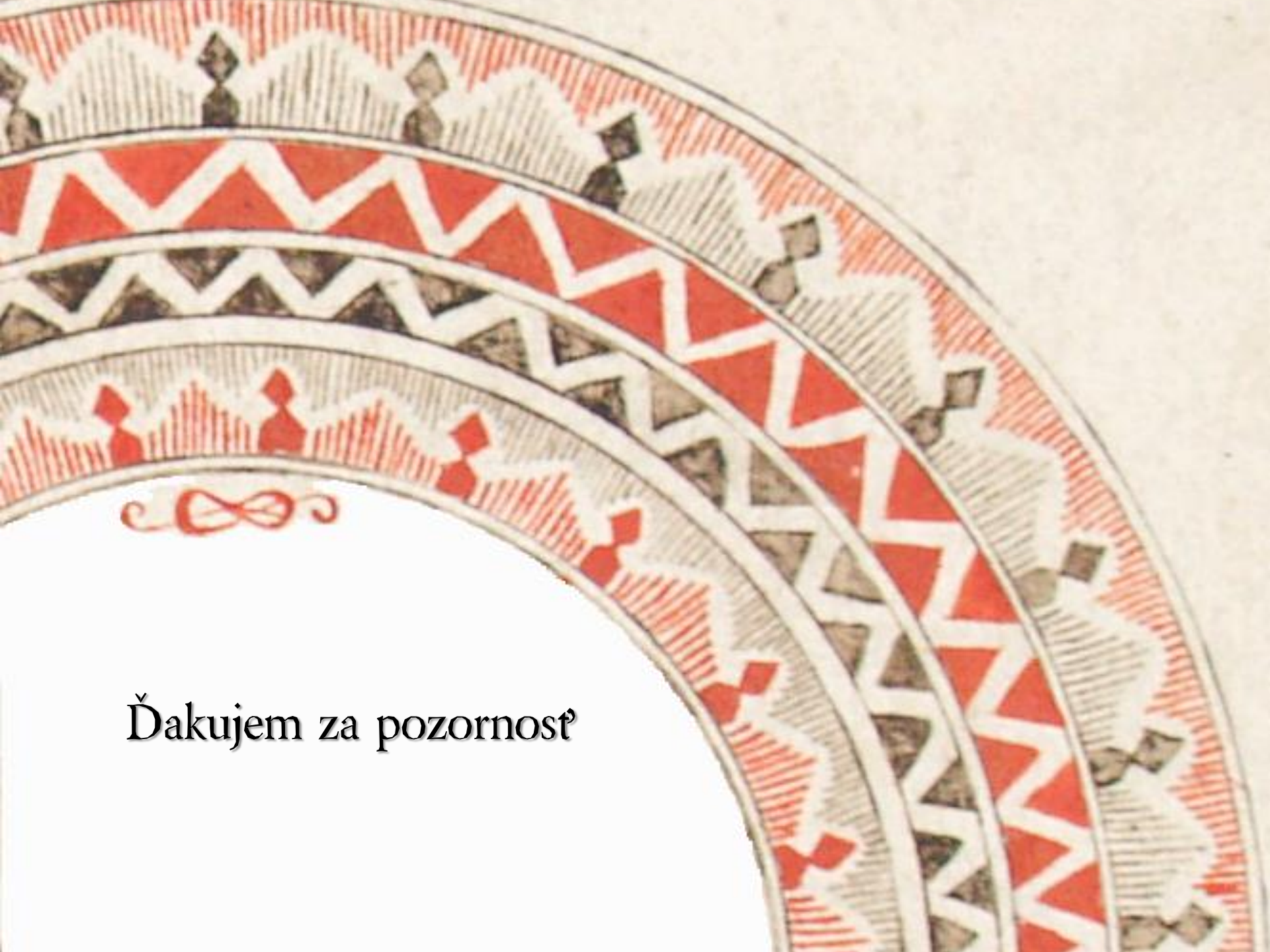
Výsledky a prínosy práce

- Nové pohľady v oblasti historicko-kultúrneho výskumu *prostopinija*, kantorskej a prepisovačskej praxe
- Sumarizovanie a kompletizovanie Juhasevičovho diela
- Príspevok k otázke vzťahov karpatských a haličských prameňov
- Problematika samotnej špecifikácie karpatských irmologionov a ich vzájomných vzťahov.
- Doklad o používaní nápevov v karpatskom oblúku
- Analýza zachycujúca hudobno-textové znenie irmosov dvanástich rôznych hudobných titulov – ako obraz vývojovej línie *prostopinija*
 - » Záznam znenia irmosov v rozmedzí 16. - 19. storočia
 - » Vytvorený základ pre ďalšie porovnávacie analýzy

Publikácie

- *Irmologion Jána Juhaseviča Skľarského z roku 1784 - 1785. K otázke pôvodu jeho textových a hudobných foriem.* In: *Rossica Iuvenum* 2014, Nitra: Garmond, 2015, s. 66-81, CD-ROM.
- *Irmologion Jána Juhaseviča Skľarského z roku 1800 - 1801.* In: *Slavica Slovaca*, roč. 50, č. 2, Bratislava: Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, Slovenský komitét slavistov, 2015, s. 156-168.
- *Joan Juhasevič's Irmologion (1784) and Its Role in the Development of the Music and Text Forms of Carpathian Prostopinije in the 16th-18th centuries.* In: *Musikalische und literarische Kontexte des Barocks in Mitteleuropa / in der Slowakei* (Ladislav Kačic, ed.), Bratislava: Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, Slovenský komitét slavistov, 2015, s. 219-241.

Ďakujem za pozornosť